

Joris Schapendonk

Als ergens de scheidslijn tussen welkom/onwelkom voor vele migranten geaccentueerd wordt is het in de asiëlprocedure. Waar geografen veelal de ruimtelijke excessen van de asiëlprocedure belichten (b.v. detentiecentra), is er minder aandacht voor de interne werking van de asiëlbureaucratie en de machtsverhoudingen in asiëlvoren. Iris Berger en haar collega's vullen deze niche op door het bespreken van diverse asiëlcases in de Verenigde Staten en Europa.

De introductie spreekt van een general climate of suspicion en betoogt dat de asiëlprocedure nooit gereduceerd kan worden tot louter een wettelijke procedure omdat er sociaal-politieke en culturele processen mee gemoeid zijn. Hoofdstuk 1 van Tague geeft een alternatieve kijk op het huidige dominante beeld van de vluchteling als probleem. Met een casus uit de jaren '60, bespreekt ze hoe de toenmalige regering van Tanzania Mozambikaanse vluchtelingen verwelkomden als development opportunity. Hoofdstuk 2 (Terratta) tracht het beeld van 'de economische migrant' in de asiëlruimte te kantelen. Met een illustratieve casus over Kameroeners in de Amerikaanse asiëlprocedure beargumenteert ze dat de economische en politieke dimensies van Afrikaanse migratie niet los van elkaar gezien kunnen worden. Daaropvolgend schrijft Musalo in Hoofdstuk 3 over de veranderende rol van de academische expert in de asiëlprocedure.

De volgende zes hoofdstukken passen het beste bij dit themanummer omdat zij het asiëlproces benaderen als een complexe onderhandeling. Ze bespreken met name het spanningsveld tussen, enerzijds, de complexe vluchtverhalen en, anderzijds, de noodzaak om deze verhalen te vertalen naar "legally effective stories" (p.125). Campbell geeft allereerst een gedetailleerde beschrijving van de schijn van wettelijke stabiliteit in het bureaucratisch labyrint van het Britse asiëlsysteem. Hoofdstuk 5 van McDougall gaat in op vooringenomen kennis in de procedure door het gebruik van metanarratives aan te stippen. Deze stereotype beelden van een bepaalde situatie in een land kunnen een persoonlijk verhaal ernstig simplificeren. Tegelijkertijd zijn metanarratives voor de asiëlzoeker van belang omdat het vluchtverhaal aan moet sluiten bij de algemene kennis in een aankomstland over de vluchtsituatie. Bohmer en Shuman gaan in Hoofdstuk 6 verder door het belang van cultural silences en documenten te bespreken. Ze geven aan dat het gebrek aan documentatie de asiëlzoeker verdacht maken, maar tegelijkertijd wordt de asiëlzoeker die al zijn papieren in orde heeft al helemaal niet meer geloofd. Hoe kan iemand immers op het moment van vluchten rekening houden met de complexe Europese wetgeving?

Hoofdstuk 7 van Berger bespreekt de discrepantie tussen het Afrikaanse storytelling, waarbij chronologie en consistentie geen belangrijke leidraden zijn, en het asiëlsysteem dat een verhaal juist test op deze aspecten. Luongo heeft in Hoofdstuk 8 aandacht voor de moeilijkheid voor Westerse actoren om asiëlcases gerelateerd aan witchcraft te beoordelen. Walker-Said gaat in Hoofdstuk 9 in op de fluïde identiteiten van asiëlzoekers behorende tot een seksuele minderheid. Ook hier is het argument dat een zigzag lijn eerst recht gepraat wordt met behulp van asiëladvocaten (en dat is iets wezenlijks anders dan liegen). Het laatste hoofdstuk van Hepner is een excellent analytisch slothoofdstuk vanwege haar argument dat het aanvragen van asiël getuigt van agency.

Om volledig aan de wensen van een geograaf te voldoen had dit boek meer aandacht moeten hebben voor de lokale verschillen in asiëlprocedures. Maar ondanks dat geeft het boek een prachtige illustratie van de wederzijds gebonden rollen en gedragingen in het geheel. Om dit te duiden, gebruiken verschillende auteurs veelzeggende metaforen zoals "a performance" of "evidentiary gymnastic", maar de mooiste komt van Berger die de procedure een "asylum dance" noemt. De uitleg van deze dynamiek is waardevol voor elke geograaf geïnteresseerd in het asiëlsysteem.

Geen auteur, echter, wist de asiëlprocedure beter te beschrijven dan Ashkir, een Somalische asiëlzoeker die tegen mij zei: "Jij werkt op een universiteit? Ik zit op de universiteit van de asiëlzoeker. ... Ik leer elke dag bij." Asiël is een vorm van learning by doing. Het duurde vijf jaar voordat hij zijn asiëldiploma kreeg: een verblijfsstatus.

LITERATUURSELECTIE

Berger, Iris, Tricia Redekker Hepner, Benjamin N. Lawrance, Joanne T. Tague and Meredith Terretta (eds.) 2015, *African Asylum at a Crossroads: Activism, Expert Testimony, and Refugee Rights*, Ohio: Ohio University Press, 280pp.

Joris Schapendonk werkt als universitair docent bij Geografie, Planologie en Milieu, en doet met een VENI-beurs onderzoek naar de mobiliteit van Afrikaanse migranten in de Europese Unie.